

Onderhoud, afschrijving en verbruik wegen zwaar

Tekst en foto's:
Frits Huiden

DE BALANS VAN DE
VERVAET Q616 OPGEMAAKT

Wat kost het onderhoud, gebruik en bezit van een bietenrooier nu eigenlijk? De boordcomputer, een uitdraai van alle onderhoudsfacturen en een schatting van de restwaarde geven veel inzicht. Loonbedrijf W. Baert in Koewacht heeft nu drie seizoenen geroid met zijn Vervaet Q616, draaide er enkele duizenden uren mee en maakte hem alweer klaar voor het volgende seizoen. Een mooi moment om de balans op te maken. "Hier kan ik nog gemakkelijk een aantal seizoenen mee door."

Grote oogstmachines staan bekend om de hoge aanschafwaarde en hoge onderhoudskosten. Zeker rooiers die door zware grond heen moeten trekken, vaak onder natte omstandigheden, vragen veel onderhoud. Er zijn vele slijtdelen en de markt van rooiers is relatief klein. Een koopprijs van vijf ton en jaarlijkse onderhoudskosten van € 15.000,- zijn heel gebruikelijk. Grofweg zijn er met Grimme, Ropa, Vervaet en Holmer vier bie-

tenrooierfabrikanten in Nederland. Laatstgenoemde is sinds kort ook weer onder de naam Agrifac (beide Exel Group) te krijgen. Jaarlijks worden er op de Nederlandse markt hooguit zo'n dertig nieuwe rooiers verkocht. Vervaet is daarin één van de grotere spelers, zegt Daan van der Velde van Vervaet. "Wij bouwen door de jaren heen in Biervliet gemiddeld ongeveer 25 rooiers per jaar voor de wereldmarkt. In 2020 verkochten

wij vijf tot tien bietenrooiers in Nederland. Dat aandeel was voorheen hoger. Ropa en Holmer voeren de druk flink op. Door de grotere voorraden die zij aanlegden, hebben zij waarschijnlijk ook meer met de prijs moeten doen”, beredeneert Van der Velde. Ook bij deze machines wordt tachtig procent geleased in termijnen van drie tot zeven jaar, vaak via BNP Paribas of De Lage Landen (Rabobank). Operational lease is er niet bij. Dat gaat heel anders bij de Vervaet-trikes, die doorgaans in drie tot vier jaar worden afbetaald. Zeker tachtig procent van de omzet bij Vervaet komt van de zelfrijdende bemesters en de rest van de rooiers.

INGERUILD OP EEN 617

Vervaet heeft de Q-serie in 2016 op AgroTechniek Holland geïntroduceerd. Inmiddels zijn er in Nederland meer dan veertig Q-serie-machines verkocht, die zowel een akkerbouwer als een

loonwerker passen. Wij bekeken een Vervaet Q616 van Werner Baert uit Koewacht in de gemeente Terneuzen (Zeeuws-Vlaanderen). Deze ondernemer heeft een akkerbouwbedrijf met een loonwerktak in het rooien. De naam Baert is in de

‘GEMIDDELD VERBRUIKTE DE ROOIER 28,63 LITER DIESELolie PER UUR’

loonwerksector bekend van het voormalige loonbedrijf Baert in Koewacht, dat in 2011 na 77 jaar stopte. Werner Baert is familie van de voormalige eigenaren. Dat hij koos voor een Vervaet en amper bij concurrerende merken naar de mogelijkheden heeft geïnformeerd, getuigt van vertrouwen en is in zijn geval ook niet verrassend. Baert heeft in de dertig jaar dat hij bieten en cichorei rooit altijd met Vervaet-rooiers gewerkt en goede ervaringen gehad. De fabriek in Biervliet staat bovendien maar dertig kilometer van zijn woonplaats. Dat geeft korte lijnen en ze spreken er figuurlijk dezelfde taal. De Q616 is bijvoorbeeld door Robin Vervaet op 26 januari 2018 hoogstpersoonlijk verkocht aan Baert. De vorige rooier van Baert was ook een Vervaet, van het type 617. Deze rooier met scalpeur en klepelas heeft hij van 2012 tot 2017 zes seizoenen gebruikt en daar toen 4500 uur mee gedraaid.

CENTIMETER SLIJTAGE PER DAG

De Q616 staat er na drie jaar nog netjes bij. Dat Werner Baert trots is op de rooier blijkt wel uit details als de toplampjes en de luchthoorns op het cabinedak. Dat straalt liefhebberij uit. De Q616 is door Baert ook compleet uitgevoerd met een CDR-ontbladeraar met een poetseras in plaats van scalpeurs voor een meerprijs van € 7700,-. Bovendien zijn de rooischaren voorzien van een harde Widia-legering (wolframcarbide). Dit wordt vooral in het landen als Engeland gekocht vanwege percelen met stenen. Door de droogte in 2018 was de grond bikkelhard. Baert, die acht tot tien hectare per dag rooit op veertig tot vijftig procent afslibbare klei, zag zijn standaardscharen daardoor met een centimeter per dag slijten. Dat was de reden waarom hij € 2200,- extra investeerde in de slijtvaste legering voor de rooischaren van zijn zesrijer. “Na een korte tijd moesten de normale scharen worden vervangen. Onder normale omstandigheden gaan ze natuurlijk langer mee”, aldus Baert. Ook koos de loonwerker voor een luchtdrukwisselsysteem (€ 5500,-), een TopView-camerasysteem (€ 2.000,-) en een luchtge-

VERVANGEN ONDERDELEN EERSTE DRIE JAAR*

DATUM	REPARATIE
28-02-2019	Filters en olie
21-03-2019	Widia-rooischaren links en rechts
31-03-2019	Poetserklepel
23-10-2019	Zes Widia-rooischaren links, zes Widia-rooischaren rechts
14-01-2020	Kleprol 90 millimeter, flensrol, filters
11-02-2020	50 rubberklepels poetsers
24-11-2020	veertand krul, tien liter Shell-olie
03-12-2020	Tien veertanden, verenstrip
28-12-2020	Brandstoffilter, waterafscheider
11-01-2020	twee zonringen
02-02-2021	Tien stuks klepelas tussen rij, 50 borgmoeren
02-02-2021	klepelasje poetseras
02-02-2021	Kleprol 90 millimeter, flensrol, silent block
09-02-2021	Twee INA-ringen
09-02-2021	Kram met smering
15-02-2021	Bodemketting dwarslosbodem, grote rol

* Facturen onderdelen met een waarde van meer dan € 1000,-

De cabine is uitgevoerd met een luchtgeveerde stoel en een TopView-camerasysteem dat een meerprijs heeft van € 2000,-.

Na zijn derde seizoen wordt de goed onderhouden machine geschat op een waarde van zo'n € 288.000,-.

veerde stoel. Ook de flinke Michelin Cerexbib-banden hebben hun meerprijs. De 900/60R32-banden voorop kosten € 3200,- per as en de 1000/55R32-banden achterop € 7100,- per as.

'KENMERKEND VOOR GROTE OOGSTMACHINES IS DE AFSCHRIJVING VAN € 71,15 PER UUR'

GEMIDDELD 28,63 LITER PER UUR

Werner Baert rooit jaarlijks ongeveer 500 hectare, waarvan ongeveer 100 hectare cichorei. Hij was in 1992 één van de eerste loonwerkers in Nederland die cichorei ging rooien, nadat die teelt opkwam en er een verwerkingsfabriek voor werd gebouwd. In totaal registreerde de boordcomputer tussen de 1400 en 1600 gerooide hectares in de afgelopen drie jaar. Cichorei vraagt meer van de Q616, omdat het gewas dieper moet worden gerooid. Kun je een biet rooien op vijf centimeter diepte, dan moet je om cichorei netjes te oogsten vaak tien centimeter diep gaan. Dat brengt extra slijtage en een hoger diesilverbruik met zich mee.

De jaarlijkse onderhoudsbeurt begint met een grondige reiniging. De loonwerker schat dat er na het seizoen wel twee ton grond aan kan hangen.

Het verbruik van de 357 kW (485 pk) sterke DAF-Paccar-motor en de afstelling van de machine zijn dus juist bij een rooier cruciaal in het totale kostenplaatje. Overigens wordt de Q616 de komende jaren ook geleverd met een 390 (530 pk) DAF-motor, net als de grotere Q621-rooier. Gemiddeld verbruikte de rooier van Baert bij de huidige urenstand 28,63 liter per uur. Het AdBlue-verbruik wordt niet gemeten, maar schat Baert op 1000 tot 1500 liter per jaar.

Naast het werk op zijn eigen percelen heeft Baert een klantenkring in een omtrek van veertig kilometer. De boordcomputer houdt bij hoeveel uur in het transport en in het veld is gereden. In totaal staan er 273 transporturen geregistreerd. Zowel in het land als op de weg wordt er met een toeren-tal van 1200 toeren gewerkt. Op de weg wordt er door de ondernemer uit veiligheidsoverwegingen maximaal 35 kilometer per uur gereden. Technisch kan het pedaal dieper worden ingetrapt om sneller te rijden. Het verbruik tussen het rooien en transport is verschillend. Het aantal uren dat stationair is gedraaid, is niet door de boordcomputer geregistreerd. Uit ervaring weten we dat dit bij diverse machines tot dertig à veertig procent van de urenstand kan oplopen. Een verbruik per hectare is dus niet objectief te destilleren.

ONDERHOUD NA DRIE SEIZOENEN

In januari zijn de laatste bieten gerooid en daarna begint de grote jaarlijkse onderhoudsbeurt. Baert doet al het onderhoud aan de rooier zelf. Dat begint bij een uitgebreide reiniging. "Er kan wel twee ton grond aan hangen", weet de loonwerker. Na de eerste twee rooiseizoenen was hij telkens zo'n 80 uur bezig met het onderhoud aan de Vervaet, verspreid over twee weken tijd. Bij een uurtarief van € 40,- zou dat gelijk staan aan € 3200,-. Tussendoor en in het rooiseizoen zelf vindt kleiner en alleen hoognodig onderhoud plaats. Alle onderdelen en vloeistoffen, zelfs de Vervaet-rode verf om plekjes bij te werken, bestelt Baert bij Vervaet. Zodoende is er ook een duidelijk overzicht van de kosten van onderdelen na drie seizoenen. Vanaf eind september 2018 tot maart dit jaar is er € 14.839,- exclusief btw aan onderdelen besteld, wat op zich te doen is. In maart 2019 en februari 2020 waren hiervoor gemiddeld € 3000,- tot € 4000,- aan onderdelen nodig. Daarbij zaten ook de nieuwe Widia-rooischaren van samen € 2200,-. Dit jaar kwam de onderhoudsbeurt iets hoger uit, met ruim € 6000,- aan onderdelen. Onderdelen die in voorraad worden gehouden, zijn daar buiten gehouden. Het aantal gependende uren kwam echter wel veel hoger uit, met acht weken werk ofwel 320 uur. Tijdrovende klussen

waren het vervangen van de dwars-losbodern, die korter is dan de andere bunkerkettingen en dus sneller slijt. Ook zijn de rubbers van de bewegende rooischaren vervangen en waren er enkele keerringen van de aandrijfkasten van de scharen lek. De honderd veertanden in elk van de zes rei-

VERVAET Q616 IN GETALLEN

Type	Q616, zesrijer met twaalf rooischaren
Bouwjaar	2018
Eigenaar	Werner Baert
Woonplaats	Koewacht (Zld.)
Bedrijf	akkerbouw, loonwerk, verhuur
Areaal bieten en cichorei	circa 500 ha
Radius verspreiding klanten	40 km
UITVOERING	
Motor	DAF-Paccar
Vermogen	356 kW (485 pk)
Werktoeren-tal	1200 tpm
Roischaren	Widia
Ontbladeren	CDR VF Topper en poetseras
Reiniging	zes reinigingszonnen
Banden voor	900/60R38
Banden achter	1000/55R32
Bandenspanning in het veld	1,8 bar
Bandenspanning bij transport	2,6 bar
Gemiddelde rijsnelheid in het werk	4 km/u
PRESTATIES	
Totaal uren op de weg	273
Totaal gereden op het land	6855 km
Gereden op land per jaar	2285 km
Totaal gereden op de weg	4762 km
Gereden op de weg per jaar	1587 km
Gemiddelde capaciteit	0,7 ha/u
Gemiddelde capaciteit per jaar	0,6 ha/u
Diesilverbruik per uur	28,63 l
AdBlue-verbruik per jaar	1000 tot 1500 l
Smeervet centrale smering	30 kg
FINANCIEEL	
Nieuwprijs	circa € 500.000,-
Afschrijving per uur	€ 71,15
Totaal onderhoud onderdelen incl. btw	€ 17.955,-
Totaal onderhoud onderdelen excl. btw	€ 14.839,-

nigingszonnen van elf millimeter dik en € 12,81 per stuk worden alleen bij breuk vervangen. Ook een grote klus is het reviseren van de poetseras. Ook de 168 rubberen klepels op de poetseras (€ 16,80 per stuk) worden alleen bij breuk vervangen.

VEEL ZELF DOEN

Standaardwerk is het vervangen van de olie, hydrauliekretour-, lucht- en brandstoffilters en de eindaandrijvingen op de assen elke 500 uur of na elk seizoen. Tevens gaat er via de centrale automatische smeereinheid nog eens dertig kilo vet richting lagers en bewegende delen. Het aantal vetpatronen uit de vetspuit om nippels op bijvoorbeeld de asjes van de bewegende scharen te smeren, is niet geteld. Echte schade heeft de Q616 alleen afgelopen seizoen gehad, toen er twee boutjes van een bodemlat in de losketting braken bij de langsbodem. Die bodemlat blokkeerde de ketting, met alle gevolgen van dien. De lattenbodem wordt komend jaar helemaal vervangen. Verder zijn er nog geen onverwachte zaken voorgekomen. Baert verwacht volgende winter behalve de langsbodem ook de 48 conische lagers van de aandrijving van de rooischaren aan te pakken. Mogelijk wordt dan ook een nieuwe set Widia-rooischaren gemonteerd, die inmiddels iets dunner worden. Al met al heeft Baert het idee dat de rooier zich een stuk beter houdt dan zijn vorige type 617.

Baerts ervaring is dat het niet meevalt om welke rooier dan ook überhaupt rendabel te houden. “Je moet heel wat areaal hebben. De kosten stijgen overal immers elk jaar. Dat geldt voor onderdelen, maar ook een nieuwe rooier zal, wanneer de huidige is afgeschreven, opnieuw vijftien procent duurder zijn. Ook servicemonteurs worden in de hele sector duurder en hebben zo’n beetje hetzelfde tarief als dat wij voor een trekker met kipper kunnen rekenen.”

De rooier is uitgevoerd met een luchtdrukwisselsysteem (€ 5500,-). Ook de flinke Michelin Cerexbib-banden hebben hun prijs: de 900/60R32's voorop kosten € 3200,- per as en de 1000/55R32's achterop € 7100,- per as.

Het verbruik van de 366 kW (485 pk) sterke DAF-Paccar-motor en de afstelling van de machine zijn dus juist bij een rooier cruciaal in het totale kostenplaatje.

De Q616-rooier kostte op 26 januari 2018 ongeveer € 500.000,-. Na momenteel zijn derde seizoen, wordt de goed onderhouden machine geschat op een theoretische waarde van zo'n € 288.000,-. Kenmerkend voor dergelijk dure oogstmachines: dat komt neer op € 71,15 per uur aan afschrijving. Een trekker schrijft bijvoorbeeld grofweg € 7,- tot € 10,- per uur af. Afhankelijk van de markt kan die waarde en dus de afschrijving veranderen. Baert is van plan nog zeker enkele ja-

'SERVICEMONTEURS REKENEN HETZELFDE TARIEF ALS WIJ VOOR EEN TREKKER MET KIPPER'

ren met de rooier door te werken. Zo kan hij de laatste jaren doorrijden zonder dat de rooier te weinig waard wordt en de volgende stap naar een nieuwe rooier te groot wordt. Voor het dieserverbruik is € 28,70 per uur gecalculeerd en € 35,- per uur voor de chauffeur. Voor onderhoud wordt gemiddeld € 7500,- per jaar gerekend. Volgens Vervaet is dat in de eerste vijf jaar toereikend. Dat is teruggerekend slechts € 2,94 per uur ofwel € 14,15 per hectare. Baert kon de eerste twee jaar met dat bedrag zeker uitkomen, maar ging er het derde jaar door de vele uren in de werkplaats juist overheen. Voor verzekering en berging wordt samen € 4500,- gerekend. Lage onderhoudskosten vormen één van de speerpunten bij Vervaet, weet eigenaar Robin Vervaet. “De materiaalprijzen stijgen en goed personeel vinden is de uitdaging van deze tijd. Om de machines rendabel te blijven houden, blijven we bij ons principe van eenvoud voor zo laag mogelijke onderhoudskosten.”